

Sygn. akt I Ns 1276/13

POSTANOWIENIE

Dnia 19 października 2016 roku

Sąd Rejonowy w Zgierzu, I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodnicząca: Sędzia SR Anna Anduła-Dzikowska

Protokolant: inspektor Ewa Napieralska-Dłużniewska

po rozpoznaniu w dniu 5 października 2016 roku w Zgierzu na rozprawie sprawy

z wniosku **T. K.**

z udziałem (...) Spółki Akcyjnej z **siedzibą w L. Oddział Ł.-Miasto**

o ustanowienie służebności przesyłu

postanawia:

1. oddalić wniosek;
2. nie obciążać wnioskodawcy nieuiszczonymi kosztami sądowymi;
3. nie obciążać wnioskodawcy obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

Sygn. akt I Ns 1276/13

UZASADNIENIE

W dniu 9 września 2013 roku wnioskodawca T. K. wniósł o ustanowienie służebności przesyłu obciążającej nieruchomość położoną we wsi B., gmina Z., oznaczonej w ewidencji gruntów numerem(...), dla której Sąd Rejonowy w Zgierzu prowadzi księgę wieczystą numer (...) na rzecz uczestnika (...) S. A. Oddział Ł. – Miasto treścią, której jest znoszenie istnienia na nieruchomości obciążonej i przestrzeni nad powierzchnią tej nieruchomości urządzeń przesyłowych – linii energetycznych oraz prawo korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do dokonywania konserwacji i modernizacji urządzeń przesyłowych wraz prawem wejścia i wjazdu na teren nieruchomości obciążonej w zamian za zasądzenie od uczestnika jednorazowego wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu w wysokości 20.487 złotych. Nadto wnioskodawca wystąpił o zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania. W uzasadnieniu wniosku wskazano, że na przedmiotowej nieruchomości, która wchodzi w skład majątku wspólnego wnioskodawcy i jego żony D. K. znajdują się urządzenia przesyłowe składające się z linii elektroenergetycznej niskiego napięcia 0,4 kV stanowiące własność (...) S.A. Oddział Ł. – Miasto. Wnioskodawca podniósł, iż istnienie urządzeń przesyłowych nie pozwala na korzystanie należącej do niego działki zgodnie z przeznaczeniem. Pismem z dnia 20 stycznia 2013 roku wnioskodawca wystąpił do uczestnika o wskazanie tytułu prawnego do korzystania z nieruchomości wnioskodawcy. W odpowiedzi uczestnik wskazał jako tytuł prawny do korzystania z nieruchomości wnioskodawcy ustawę z dnia 28 czerwca 1950 roku o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli odmawiając ustanowienia służebności przesyłu.

(wniosek – k. 2-6)

Postanowieniem z dnia 4 marca 2014 roku Sąd Rejonowy w Zgierzu na podstawie art. 510 § 2 k.p.c. wezwał do udziału w sprawie w charakterze uczestnika postępowania D. K..

(postanowienie – k. 65)

W odpowiedzi na wniosek uczestnik (...) S.A. w L. Oddział Ł.-Miasto wniósł o oddalenie wniosku w całości i zasądzenie od wnioskodawców na rzecz uczestnika kosztów postępowania. Uczestnik przyznał iż nad nieruchomością należącą do wnioskodawców przebiega napowietrzna linia elektroenergetyczna 0,4 kV wybudowana w latach 60-tych ubiegłego stulecia na podstawie ustawy z dnia 28 czerwca 1950 roku o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli. Zakwestionował zasadność wniosku o ustanowienie służebności przesyłu ze względu na zarzut zasiedzenia, który niweczy roszczenie wnioskodawców.

(odpowiedź na wniosek – k. 67-75)

Na ostatnim terminie w dniu 5 października 2016 roku rozprawy pełnomocnik wnioskodawców poparł wniosek. Pełnomocnik uczestnika (...) S.A. w L. Oddział Ł.-Miasto oraz uczestniczka D. K. mimo prawidłowego powiadomienia i wezwania nie stawili się.

(protokół rozprawy – k. 282)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

D. K. i T. K. są od 2001 roku współwłaścicielami na prawach wspólności ustawowej nieruchomości położonej we wsi B., gminie Z. oznaczonej jako działka ewidencyjna nr (...) o pow. 0,0866 ha, dla której Sąd Rejonowy w Zgierzu prowadzi księgę wieczystą (...) (dawniej KW Nr (...)).

(wyjaśnienia informacyjne wnioskodawcy k.134 w zw. zeznaniami wnioskodawcy – k. 285, nadto kopia wypisu aktu notarialnego – k. 7-10, odpis z księgi wieczystej nr (...) – k. 56, wypis z rejestru gruntów – k. 55)

Wnioskodawcy uzyskali dla wskazanej działki prawomocną decyzję o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dotyczącą budowy domu mieszkalnego jednorodzinnego, przyłącza napowietrznego, wodociągowego, lokalnej kanalizacji sanitarnej, szamba szeregowego. Na podstawie decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o pozwoleniu na budowę wnioskodawcy rozpoczęli budowę domu mieszkalnego.

(informacyjne wnioskodawcy k.134 w zw. zeznaniami wnioskodawcy – k. 285, a nadto decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu – k. 11-14, nadto wyjaśnienia informacyjne wnioskodawcy k.134 w zw. zeznaniami wnioskodawcy – k. 285)

Nad działką wnioskodawców umiejscowione są dwie linie energetyczne niskiego napięcia 0,4 kV. Obie linie łączą się w narożniku działki, gdzie znajduje się kolejny słup. Pierwsza z linii przebiega wzdłuż drogi asfaltowej w odległości 1-2 m od granicy na długości około 10 metrów. Jest to linia dwutorowa wykonana z przewodów izolowanych (...) 4x50+25 i nieizolowanego przewodu aluminiowego. Druga linia przebiega skosem przez działkę wnioskodawców na długości około 27 metrów i stanowi odgałęzienie od pierwszej linii na odcinku od słupa znajdującego się na działce numer (...). Linia ta jest podtrzymywana przez słup rozkraczny (...). Na słupie nie ma urządzeń energetycznych wymagających koniecznego dostępu Na południowym odcinku wykonana jest przewodami (...), natomiast na północnym odcinku przewodami izolowanymi (...)4x50+25 oraz przewodami (...). Od słupa odchodzą dwa przyłącza energetyczne wykonane liniami izolowanymi. Dla linii niskiego napięcia nie wymaga się utworzenia strefy ochronnej.

(wyjaśnienia informacyjne wnioskodawcy k.134 w zw. zeznaniami wnioskodawcy – k.285 , zeznania świadka J. K. – k.177, a ponadto pisemna opinia biegłego z zakresu instalacji elektrycznych – k. 192-212, pisemna opinia uzupełniająca biegłego z zakresu instalacji elektrycznych – k.245-249, nadto kopia mapy sytuacyjno – wysokościowa – k. 17-20,)

Przedmiotowa infrastruktura istniała co najmniej od 1975 roku, albowiem w tym roku doszło do przekazania przez Ł. Województwo sieci linii niskiego napięcia, w tym infrastruktury znajdującej się na przedmiotowej działce Ł. Miasto, co zostało stwierdzone protokołem z dnia 31 grudnia 1975 roku.

(zeznania świadka J. K. – k. 178, wykaz przekazywanych linii – k. 182)

Remont kapitalny linii został wykonany w 1984 roku. W trakcie remontu dokonano wymiany słupów z drewnianych na betonowe i zwiększono przekrój przewodów. Od tego czasu jej przebieg nie uległ zmianie.

(protokół nr (...) – k. 104-105, zeznania świadka J. K. - k. 178)

Ostatni przegląd linii posadowionych na nieruchomości wnioskodawców miał miejsce w dniu 30 lipca 2010 roku.

(zeznania świadka J. K. (2) – k. 177)

Pas służebności przesyłu napowietrznej linii energetycznej 0,4 kV przebiegającej przez nieruchomość wnioskodawców wzdłuż ulicy (...) wynosi 107 m² przy szerokości pasa 3,70 metra. Powierzchnia służebności dla linii napowietrznej przebiegającej wzdłuż południowej granicy działki numer (...) wynosi 60 m²

(pisemna opinia biegłego z zakresu geodezji i kartografii z mapą – k. 234)

Wynagrodzenie jednorazowe za ustanowienie służebności przesyłu linii energetycznej przebiegającej wzdłuż ulicy (...) z uwzględnieniem 100 % zajęcia terenu związanego ze słupem linii energetycznej wynosi 1.521 złotych, natomiast dla linii energetycznej przebiegającej wzdłuż południowej granicy działki wnioskodawców wynosi 270 złotych.

(pisemna opinia biegłego z zakresu szacunku nieruchomości – k. 263, ustna opinia uzupełniająca biegłego z zakresu szacunku nieruchomości – k. 282-285)

W 1959 r. zostało utworzone przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakłady (...) z siedzibą w W. mające osobowość prawną, w tym Zakład (...). Zarządzeniem nr (...) Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 r. utworzono ze składników mienia Centralnego O. Energetycznego w W. na bazie Zakładu (...) przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) w Ł. Zarządzeniem nr (...) O./93 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 lipca 1993 r. z dniem 12 lipca 1993 r. podzielono przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) i wydzieloną część jego mienia przeniesiono do (...) S.A. w W., a pozostałą część przekształcono w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą (...) Spółka Akcyjna w Ł. W dniu 30 czerwca 2007 r. doszło do aportowego zbycia części przedsiębiorstwa (...) S.A. w Ł., w tym przysługujących spółce (...) służebności gruntowych, a wśród nich służebności polegające na zapewnieniu dostępu do urządzeń służących do doprowadzenia prądu elektrycznego, na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. (od 2008 r. (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością), której następcą prawnym po przejęciu w trybie art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h. w dniu 31 sierpnia 2010 r. jest (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w L. (Oddział Ł.-Miasto w Ł.). Z pozostałej części (...) S.A. powstał (...) S.A., którego następcą prawnym po przejęciu jest (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w R. (I Oddział w Ł.).

(wiadomości notaryjne, a ponadto: odpis z KRS – k. 76-78, k. 45-41, 76-78v., akt notarialny przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego w spółkę – k. 79-85, zaświadczenie – k. 86, kopia zarządzenia numer (...) O./93 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 lipca 1993 r. – k. 87-89, poświadczona za zgodność z oryginałem kopia umowy aportowego zbycia przedsiębiorstwa – k. 90-95, poświadczona za zgodność z oryginałem kopia postanowienia SR dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi – k. 96-96v.)

Prawomocnym wyrokiem z dnia 11 kwietnia 2014 r. wydanym w sprawie o sygn. akt I C 1193/13 Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi oddalił powództwo T. K. przeciwko (...) S.A. Oddział Ł. – Miasto o zapłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości położonej we wsi B., gminie Z., oznaczonej jako działka (...).

(wyroku Rejonowego dla Ł. w Ł. z uzasadnieniem – k. 105, 108-113, załączonych akt II C 1193/13)

Pismem z dnia 20 stycznia 2013 r. T. K. wystąpił do (...) sp. z o.o. o przedstawienie tytułu prawnego do korzystania z nieruchomości należącej do T. K. i D. K. położonej we wsi B., gmina Z. poprzez posadowienie na niej infrastruktury przesyłowej. W odpowiedzi zakład energetyczny wskazał, że linia przebiegająca przez nieruchomość wnioskodawców została wybudowana w latach 60-tych XX wieku, a zatem doszło do zasiedzenia przez zakład energetyczny służebności przesyłu na nieruchomości wnioskodawców.

(wezwanie wraz z dowodem nadania – k. 21-23, pismo z dnia 23 marca 2013 r. – k. 24)

Wnioskodawcy prowadzą wspólne gospodarstwo domowe. Utrzymują się z emerytury wnioskodawcy w łącznej kwocie 2.000 złotych netto i renty brata w wysokości 1600 złotych netto. Wnioskodawczyni D. K. nie pracuje, nie ma prawa do zasiłku. Na utrzymaniu mają brata wnioskodawcy, który ma I grupę inwalidzką i jest ubezwłasnowolniony całkowicie. Stałe miesięczne wydatki na ich utrzymanie wynoszą 600-700 złotych. Wnioskodawcy nie posiadają żadnych oszczędności.

(przesłuchanie wnioskodawczyni – k. 319)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zebranych dowodów, które uznał za wiarygodne.

Przebieg i powierzchnię służebności przesyłu oraz wynagrodzenie za jej ustanowienie Sąd ustalił na podstawie opinii biegłych. W opiniach uzupełniających biegli wyjaśnili w sposób przekonywający wątpliwości pełnomocników stron, wobec czego opinie pisemne wraz z uzupełniającymi stanowią wiarygodny dowód w sprawie.

W zakresie daty posadowienia linii 0,4 kV wraz ze słupem energetycznym posadowionym na działce wnioskodawców Sąd oparł się na zeznaniach świadka J. K. (2), które korespondowały z zeznaniami wnioskodawcy. Choć uczestnik nie dysponuje dokumentacją dotyczącą posadowienia linii niskiego napięcia na nieruchomości wnioskodawców, to z zeznań zarówno wnioskodawcy, jak i świadka zgłoszonego przez uczestnika wyłoniła się spójna i logiczna wersja wydarzeń w tym zakresie.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Wniosek podlegał oddaleniu w całości.

Na wstępie rozważań przypomnieć należało, iż przez nieruchomość wnioskodawców przebiegają dwie linie energetyczne niskiego napięcia 0,4 kV oraz jest posadowiony słup energetyczny. Uczestnik podniósł zarzut zasiedzenia, który okazał się zasadny.

Stosownie do przepisu art. 305¹ k.c., nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu). Jak stanowi art. 305² § 2 k.c., jeżeli przedsiębiorca odmawia zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, a jest ona konieczna do korzystania z urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1, właściciel nieruchomości może żądać odpowiedniego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie służebności przesyłu. Ustanowienie służebności przesyłu jest możliwe tylko na rzecz takiego przedsiębiorcy, który jest właścicielem urządzeń służących do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej oraz innych urządzeń podobnych lub który zamierza wybudować takie urządzenia (art. 49 § 1 k.c.). Przesłanką uwzględnienia przez sąd rejonowy wniosku o ustanowienie służebności przesyłu jest wykazanie, że jest ona konieczna dla właściwego korzystania z urządzeń przesyłowych.

W niniejszej sprawie nie zostały spełnione wszystkie powyższe przesłanki do ustanowienia służebności przesyłu. Jak zostało już bowiem wskazane powyższej, Sąd ocenił jako skuteczny podniesiony przez uczestnika zarzut zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu. Bezsprzeczne w niniejszej sprawie było, iż uczestnik jest właścicielem linii energetycznej niskiego napięcia, w tym słupa energetycznego usytuowanego na nieruchomości wnioskodawców i rozciągniętych na nim przewodów oraz linii energetycznej przebiegającej przy południowej granicy nieruchomości wnioskodawców. Dla właściwego korzystania z urządzeń przesyłowych musi mieć zapewnioną możliwość dbania o stan techniczny urządzeń, dokonywania okresowej kontroli (ogłędzin i przeglądów) i ewentualnej ich modernizacji, a zatem także możliwość dostępu do tych urządzeń. Jest to konieczne dla zapewnienia przepływu energii elektrycznej i jej dopływu do odbiorców końcowych. Przy czym, w ocenie Sądu, uczestnik postępowania ma już prawnie zagwarantowaną możliwość korzystania z powyższych urządzeń przesyłowych posadowionych na nieruchomości wnioskodawców dla właściwej ich eksploatacji i przesyłu energii elektrycznej, ponieważ nabył z mocy prawa poprzez zasiedzenie służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu. Wobec tego brak było podstaw do ustanowienia służebności przesyłu.

Analizując przesłanki do zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu, należy zauważyć, iż pomimo tego, że przed wejściem w życie w dniu 3 sierpnia 2008 r. przepisów art. 305¹-305⁴ k.c. o służebności przesyłu, dodanych przez ustawę z dnia

30 maja 2008 roku o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw

(Dz. U. Nr 116. póź. 731) przepisy nie przewidywały wprost tego rodzaju służebności, to jak wynika z ugruntowanego orzecznictwa, w tym uchwały Sądu Najwyższego z dnia

7 października 2008 r., sygn. akt III CZP 89/08, LEX nr 458125, także przed ustawowym, uregulowaniem służebności przesyłu w art. 305¹-305⁴ k.c. dopuszczalne było nabycie

w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu, nabycie takie, jak wskazał Sąd Najwyższy, następuje przez przedsiębiorcę, a nie właściciela nieruchomości władnącej, która to kategoria prawna przy instytucji służebności przesyłu w ogóle nie występuje. Stanowisko to zostało potwierdzone w uchwale SN z dnia 22 maja 2013 r., sygn. akt III CZP 18/13, OSNC 2013/12/139, zgodnie z którą przed wejściem w życie art.

305¹-305⁴ k.c. dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia na rzecz przedsiębiorcy służebności odpowiadającej treścią służebności przesyłu (tak również w postanowieniu SN z 26 czerwca 2013 r., sygn. akt II CSK 626/12, LEX nr 1341262). Jak wskazał zaś Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 15 czerwca 2016 r., sygn. akt II CSK 639/15, LEX nr 2075706, w odniesieniu do służebności przesyłu należy wyraźnie oddzielić dwie konstrukcje: służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu, która mogła zostać nabyta przez zasiedzenie przed dniem 3 sierpnia 2008 r., oraz służebności przesyłu. Obydwa prawa mają analogiczną treść oraz pełnią te same funkcje, nie oznacza to jednak,

że można je utożsamiać. Odmierna jest przede wszystkim ich podstawa prawna - art. 145 i 292 k.c. oraz art. 305¹-305⁴ k.c. Jeżeli zatem okres zasiedzenia wymagany do zasiedzenia służebności upłynął przed dniem 3 sierpnia 2008 r., to posiadacz nabywał służebność odpowiadającą treści służebności przesyłu. Nadto z wyroku Sądu Najwyższego z 12 grudnia 2008 r., sygn. akt II CSK 389/08, LEX nr 484715 wynika, iż istnieje dopuszczalność ustalenia faktu nabycia prawa, w tym służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu, przez zasiedzenie w innej sprawie niż w postępowaniu o zasiedzenie. Natomiast w uchwale z dnia 23 marca 2016 r., sygn. akt III CZP 101/15, LEX nr 2005762, Sąd Najwyższy wskazał, iż w sprawie z wniosku właściciela nieruchomości o ustanowienie służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu sąd może rozpoznać zarzut posiadacza urządzeń przesyłowych, że służebność została nabyta przez zasiedzenie przez jego poprzednika prawnego, niebiorącego udziału w sprawie.

Przy ocenie posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności trzeba mieć na uwadze (co podkreślił także Sąd Najwyższy m.in. w wyroku z dnia 31 maja 2006 r., sygn. akt IV CSK 149/05, LEX nr 258681 i postanowieniu z 13 października 2011 r., sygn. akt V CSK 502/10, LEX nr 1096048), iż zgodnie z art. 292 k.c. do nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie stosuje się przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie jedynie odpowiednio. Tym samym posiadania prowadzącego do nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie nie należy utożsamiać z posiadaniem prowadzącym do nabycia przez zasiedzenie własności nieruchomości. Zgodnie z art. 352 k.c., kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem

służebności, a do posiadania służebności przepisy o posiadaniu rzeczy stosuje się tylko odpowiednio. Podkreślenia wymaga, iż przy ocenie posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności gruntowej chodzi o faktyczne korzystanie z gruntu w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność, zaś władanie w zakresie służebności gruntowej kwalifikuje się, zgodnie z art. 336 k.c., jako posiadanie zależne. Przy czym, na co zwrócił uwagę Sąd Apelacyjny w Łodzi w uzasadnieniu wyroku z 19 kwietnia 2013 r., sygn. akt I ACa 1356/12, LEXnr 1313323, posiadanie służebności nie musi być wykonywane w sposób ciągły, lecz stosownie do potrzeb, tak jak ma to miejsce w przypadku służebności przesyłu.

Zgodnie z treścią art. 285 § 1 k.c. nieruchomości można obciążyć na rzecz właściciela innej nieruchomości prawem, którego treść polega bądź na tym, że właściciel nieruchomości władnącej może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, bądź na tym, że właściciel nieruchomości obciążonej zostaje ograniczony w możliwości dokonywania w stosunku do niej określonych działań (służebność gruntowa).

Zgodnie z art. 292 k.c. służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie, jeżeli polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia; przepisy o nabyciu w drodze zasiedzenia stosuje się odpowiednio. Urządzenie, o którym mowa w tym przepisie ma odpowiadać treści służebności pod względem gospodarczym. Oczywistym jest, że chodzi tu o odpowiednie urządzenie materialne, umożliwiające korzystanie z cudzej nieruchomości w zakresie służebności, sporządzone na obcej nieruchomości lub co najmniej wkraczające w jej sferę. Charakter tego urządzenia ma być trwały, a nie chwilowy i musi być ono widoczne. Nie trzeba dowodzić, że urządzenie zainstalowane na przedmiotowym gruncie stanowiące własność uczestnika spełnia wymagania trwałego i widocznego urządzenia. Korzystanie z takiego urządzenia znajdującego się na cudzej nieruchomości stanowi dla jej właściciela - jak się powszechnie i zgodnie w doktrynie oraz judykaturze twierdzi - wyraźne ostrzeżenie przed działaniem osób, które korzystając z takich urządzeń mogą doprowadzić do uzyskania odpowiednich służebności. Długotrwałe tolerowanie przez właścicieli (w tym wnioskodawców i ich poprzedników prawnych) takich działań, co zostało ustalone w sposób nie budzący wątpliwości, usprawiedliwia usankcjonowanie – ukształtowanego i stabilnego stanu faktycznego – stwierdzenie, iż przedmiotowa nieruchomość jest obciążona tą służebnością. Powołany art. 172 k.c. w zw. z art. 292 k.c. i dokonane ustalenia przesadzają, iż spełnione zostały potrzebne do zasiedzenia przesłanki w postaci: posiadania, upływu czasu oraz korzystania z trwałego i widocznego urządzenia. Posiadanie prowadzące do nabycia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu w drodze zasiedzenia, co po raz kolejny należy podkreślić, ma inny zakres niż posiadanie prowadzące do nabycia przez zasiedzenie własności (o czym szczegółowo już wspomniano). Uczestnik i jego poprzednicy faktycznie korzystali z gruntu w taki sposób, jak to czyni osoba, której przysługuje służebność. Korzystanie to polegało na wykonywaniu takich aktów władztwa w stosunku do nieruchomości, które normalnie wykonuje osoba uprawniona z tytułu służebności.

Służebność przesyłu czy służebność odpowiadająca treści służebności przesyłu daje uprawnionemu, aczkolwiek w pewnym ograniczonym zakresie, władztwo nad cudzą nieruchomością. Ogranicza prawo własności właściciela nieruchomości przez ustanowienie trwałego obowiązku znoszenia przez niego w sferze, w której może być wykonywana własność, stanu ukształtowanego jego oświadczeniem woli. Należące do istoty tego ograniczenia obowiązki ciążyą na każdorazowym właścicielu nieruchomości (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2011 r., sygn. akt IV CSK 303/10, LEX nr 785540).

Reasumując uczestnik i jego poprzednicy prawni korzystali nieprzerwanie z widocznych i trwałych urządzeń znajdujących się na nieruchomości wnioskodawców i ich poprzedników prawnych w postaci linii energetycznej średniego napięcia (linii przelotowej i odnogi z odłącznikiem) przez kilkadziesiąt lat. Przy czym, urządzenia te na działce wnioskodawców zostały wybudowane i przekazane do eksploatacji najpóźniej w 1975 roku i od tej chwili podlegały co 5 lat przeglądowi. W 1984 roku przeprowadzono kapitalny remont linii.

W takiej sytuacji dojść może do nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej, która treścią odpowiada treści służebności przesyłu uregulowanej obecnie w k.c., jeżeli powyższe władanie trwało przez wymagany prawem czas.

Zgodnie z art. 172 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 292 k.c. posiadanie służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu prowadzi do jej nabycia przez zasiedzenie, jeżeli było to posiadanie zależne, wykonywane nieprzerwanie w złej wierze przez lat 30, w dobrej wierze przez lat 20. Należało dodać, iż w/w terminy zostały wprowadzone do kodeksu cywilnego ustawą z dnia 28 lipca 1990 r. (Dz.U. 1990/55/321). Poprzednio były one krótsze i wynosiły odpowiednio 10 i 20 lat. Zgodnie z art. 9 ustawy nowelizującej, do zasiedzenia, którego bieg rozpoczął się przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy (tj. przed dniem 1 października 1990 r.), stosuje się od tej chwili przepisy niniejszej ustawy; dotyczy to w szczególności możliwości nabycia prawa przez zasiedzenie.

Nie budzi wątpliwości, iż zakład energetyczny jest przedsiębiorcą, który w oznaczonym zakresie korzysta z nieruchomości obciążonej, z urządzenia służącego do doprowadzania energii elektrycznej, które wchodzi w skład przedsiębiorstwa, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń.

Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego tak Zakład (...), (...) S.A., (...) spółka z o.o. w Ł. jak i obecny uczestnik (...) S.A. w Ł. (Oddział Ł.-Miasto w Ł.) są przedsiębiorstwami w rozumieniu art. 55 k.c. W skład tych przedsiębiorstw w poszczególnych okresach wchodziły linie energetyczne niskiego napięcia (odchodzące od słupa energetycznego zlokalizowanego poza nieruchomością wnioskodawców) oraz słup energetyczny.

Przy czym, przedmiotowe urządzenia przesyłowe były w posiadaniu uczestnika i jego poprzedników prawnych od lat 70-tych XX wieku i są nieprzerwanie do chwili obecnej eksploatowane.

Pamiętać należy, iż w latach od 1964 do 1989 obowiązywała zasada jednolitej własności państwowej, którą wyrażała treść art. 128 k.c. w jego pierwotnym brzmieniu.

W czasie obowiązywania tego przepisu przyjmowano powszechnie, że własność ogólnonarodowa przysługuje niepodzielnie Państwu. Jednostki organizacyjne Skarbu Państwa i państwowe osoby prawne wykonywały jedynie uprawnienia wynikające z własności państwowej. W konsekwencji także posiadanie nieruchomości przez te podmioty było równoznaczne z posiadaniem przez Skarb Państwa. W orzecznictwie utrwalone zostało stanowisko, że władanie przez państwowe osoby prawne nieruchomościami, które nie stanowiły własności państwowej było wykonywane na rzecz Skarbu Państwa i prowadziło, przy spełnieniu wymaganych przesłanek, do nabycia własności nieruchomości w wyniku zasiedzenia przez Skarb Państwa, gdyż status państwowych osób prawnych nie zezwalał na nabycie przez nie własności nieruchomości w drodze zasiedzenia (uchwała SN

z 22 października 2009 r., sygn. akt III CZP 70/09, OSNC 2010/5/6; wyrok SN z dnia

31 maja 2006 r., sygn. akt IV CSK 149/05, LEX nr 258681 oraz postanowienia SN

z 11 lutego 2011 r., sygn. akt I CSK 288/10, LEX nr 798230; z 22 października 2009 r.,

sygn. akt III CSK 38/09, LEX nr 553699; z dnia 17 września 1993 r., sygn. akt II CRN 76/93, LEX nr 80723). Jak podniósł Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z 12 stycznia 2012 r., sygn. akt IV CSK 183/11, LEX nr 1130302 nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, iż posiadanie służebności przesyłowej przez przedsiębiorstwo państwowe przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej kodeks cywilny z 1989 r. nie było posiadaniem w rozumieniu art. 352 § 1 k.c. i nie mogło prowadzić do zasiedzenia. Wobec tego przyjąć należało, iż Skarb Państwa był nie tylko właścicielem, ale i posiadaczem rzeczy znajdujących się w zarządzie państwowych osób prawnych. W rezultacie, jeżeli nieruchomość pozostająca w zarządzie państwowej osoby prawnej nie była przedmiotem własności państwowej, jej zasiedzenie w razie ziszczenia się przesłanek przewidzianych w art. 172 k.c. mogło nastąpić nie przez państwową osobę prawną sprawującą zarząd, lecz przez Skarb Państwa. Natomiast z dniem 1 lutego 1989 r. zniesiona została zasada, że jedynie Skarbowi Państwa może przysługiwać prawo własności mienia państwowego, w wyniku czego państwowe osoby prawne uzyskały zdolność prawną w zakresie nabywania składników majątkowych na własność. Przy czym, uchylene z dniem 1 października 1990 r. art. 128 k.c. nie doprowadziło ex lege do uwłaszczenia przedsiębiorstw państwowych mieniem Skarbu Państwa, które dotąd znajdowało się w ich zarządzie. W uchwale składu 7 sędziów SN z 18 czerwca 1991 r.,

sygn. akt III CZP 78/01, OSNC 1991/10-12/118, której nadano charakter zasady prawnej, wywiedziono, iż do chwili wejścia w życie z dniem 7 stycznia 1991 r. ustawy z dnia

20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. 1991/2/6) obowiązywał art. 42 ust. 2 ustawy z dnia

25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (t.j. Dz. U. 1987/35/201)

o następującej treści: „przedsiębiorstwo gospodarując wydzielonym mu i nabytym mieniem, stanowiącym część mienia ogólnonarodowego, zapewnia jego ochronę”, z którego wynikało, iż każdy składnik majątkowy przedsiębiorstwa państwowego – zarówno wydzielony mu przy utworzeniu, jak i nabyty w toku działalności przez przedsiębiorstwo – stanowił mienie ogólnonarodowe, które pozostawało „w dyspozycji” tego przedsiębiorstwa. W dniu 7 stycznia 1991 r. przepis ten jednak – z mocy art. 1 pkt. 9 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. 1991/2/6) – uzyskał brzmienie: „przedsiębiorstwo, gospodarując wydzielonym mu i nabytym mieniem, zapewnia jego ochronę”, a jednocześnie uchylono art. 42 ust. 3 tej ustawy

o brzmieniu „przedsiębiorstwo państwowe wykonuje wszelkie uprawnienia w stosunku do mienia ogólnonarodowego będącego w jego dyspozycji, z wyjątkiem uprawnień wyłączonych przepisami ustawowymi”. Zdaniem Sądu Najwyższego, unormowanie takie doprowadziło

z dniem jego wejścia w życie do przekształcenia stosunków prawnych powodujących następstwo prawne przedsiębiorstw państwowych wobec innego niż nieruchomości mienia Skarbu Państwa pozostającego dotychczas w jego zarządzie.

W niniejszej sprawie bieg zasiedzenia rozpoczął się najpóźniej od 31 grudnia 1964 roku. W 1964 roku wieś B. została objęta powszechną elektryfikacją. Nie budzi wątpliwości w ocenie Sądu, że uczestnik i jego poprzednicy korzystali z linii od końca 1964 roku. Okoliczność ta została budowy tej linii w latach 60-tych została potwierdzona w zeznaniach pracownika zakładu energetycznego oraz treści informacji o objęciu wsi B. powszechną elektryfikacją w 1964 roku, podstaw techniczno- prawnych opracowania projektu linii oraz protokół (...) odbioru technicznego i przekazania linii do eksploatacji.

W tym czasie do zasiedzenia w dobrej wierze wymagane było posiadanie przez lat 10, a w złej wierze przez lat 20. Artykuł 176 k.c. przyjmuje, że możliwe jest zaliczenie posiadania poprzednika, przy czym jak podniósł Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia

z 22 października 2009 r., sygn. akt III CSK 38/09, LEX nr 553699 dla stwierdzenia nabycia własności nieruchomości w wyniku zasiedzenia przez Skarb Państwa nie ma znaczenia, że nieruchomość posiadały kolejno różne jednostki państwowe i żadna z nich nie była posiadaczem przez okres wymagany do nabycia własności przez zasiedzenie. Istotne jest jedynie, czy łączny okres posiadania przez te podmioty jest wystarczający do zasiedzenia przez Skarb Państwa. Jak wynika zaś z uzasadnienia postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2013 r., sygn. akt IV CSK 672/12, LEX nr 1360293, zgodnie z art. 176 § 1 k.c. przedsiębiorca energetyczny może doliczyć do swojego (i swoich poprzedników prawnych) okresu posiadania okres posiadania Skarbu Państwa (jako poprzednika w posiadaniu).

Kluczowym zagadnieniem jest ustalenie czy posiadanie było posiadaniem w dobrej czy w złej wierze. Rozważając tę kwestię należy przypomnieć, że dla przyjęcia dobrej lub złej wiary posiadacza decydująca jest chwila objęcia przez niego posiadania nieruchomości, służebności (postanowienie SN z 14 października 2015 r., sygn. akt V CSK 5/15, LEX nr 1808044).

Sąd orzekający w niniejszej sprawie uznał, iż do objęcia w posiadanie powyższych urządzeń elektroenergetycznych i ich eksploatacji doszło w złej wierze. Uczestnik nie przedstawił bowiem żadnego dokumentu, np. decyzji lokalizacyjnej, czy pozwolenia na budowę, bądź innego dowodu, z których wynikałoby, że pozostawał w błędnym ale usprawiedliwionym okolicznościami przekonaniu, że przysługiwało mu do tego jakiejkolwiek uprawnienie.

Ponadto, posiadanie było nieprzerwane. Jak przyznali wnioskodawcy od momentu posadowienia urządzeń elektroenergetycznych na ich nieruchomości cały czas są one eksploatowane. Nadto, nie miało miejsce żadne zdarzenie, które spowodowałoby przerwanie biegu terminu zasiedzenia (art. 175 k.c. w zw. z art. 123 k.c.).

Z materiału zgromadzonego w aktach sprawy wynika, że infrastruktura elektroenergetyczna posadowiona na nieruchomości objętej wnioskiem była eksploatowana co najmniej od w 1975 roku.. Bieg zasiedzenia w odniesieniu do w/w linii rozpoczął się zatem najpóźniej z końcem 1975 roku i upłynął 1 stycznia 2005 roku. W dacie upływu terminu tego zasiedzenia posiadaczem linii był (...) Spółka Akcyjna w Ł. i na jej rzecz nastąpiło zasiedzenie.

Od czasu zasiedzenia prawa odpowiadającego treści służebności przesyłu, poprzednicy prawni uczestnika i uczestnik legitymują się prawem (służebnością odpowiadającą treści służebności przesyłu) do korzystania z linii energetycznych niskiego napięcia posadowionych na nieruchomości wnioskodawców nieodpłatnie. Wobec tego Sąd oddalił wniosek o ustanowienie służebności przesyłu.

Na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Sąd postanowił nie obciążać wnioskodawcy nieuiszczonymi kosztami sądowymi oraz kosztami zastępstwa prawnego wobec sytuacji rodzinnej i materialnej w jakiej się znajduje.